

kakudan na vaqu

aicu a vaqu tja sinan pazangal aravac a Paiwanzuku, tasicuayan aza neka nu kikai a sikasengseng, azua maljenguaq a maljekuya a kinaicaviljan, avan na kalevelevan a malaing, kemasi tua temalem a patje kivaqu, masan lialiaiv aravac a pinukakudanan a palisi nua tja vuvu, mavan a kipasuqeljing tua Cemas sa nasekanavalj a kinaicaviljan a tjalja sinan pazangal sakamaya.

nu pacun itjen tucu a zidai, liav anga sauzayan katua kikai a sika sengseng tua quma, sa maqeljing anga itjen aravac tua tja saliman i vavua, ljakua azua akasicuayanan a sikudan, maqulip anga, azua tjaucikecikel nia vuvu nekanga, tja drinaudrav anga, maqulip anga.

pai tucu a qadav, ari vaiki a kicaquani tua patjara kakudan nua kivaqu, ulja tjen a kemeljang tua sinan pacugan katua tatuluan nia vuvu, tuki anema zua tja kinemenemen a sikudan. kumalji tua kemikai anga itjen tucu a murisengsengan, aicu a kakudan nua kivaqu nakuya masi siqunu, tja caucauin a cemepis sakamaya.

saka pasusangas tua sema kavuavuan itjen, qivu a ramaljemaljeng a mayatucu, pai tjaulau a su siqunu, nakuya pi kinacavacavan, avan a semiqunu sun a ki vaqu, aya itjen a temulu, aza sipakanakuya, aza avan nu celalaqen itjen nu qemudjalj aya patalevan

aicu a masanitalj, nu tjemingtjing itjen tua tja kinivaqu, izua tja pinukaiyan a pinaiwanan, azua tja kinivaqu nu takaviqan anga, taveljiyut aya itjen a qivu, nu tjelu a taveljiyut sa maqati anga tja vengetjen, mana talekelekan aya itjen, aza sikaitazua ayatua neka nu tjingtjing tasicuayan, ulja madjulu a semupu tua kinivaqu, sa keljang tu makudakuda a kinivaqu tua kinaicaviljan niamadju, mana sikaizua nua namaitucu a sisupuan.

azua tja kinivaqu, tja drasin a papetad, sa tja saqetji a pasa ubav. aicu a vaqu inika amin a namanan pazangal a lami, ljemita tu cavilj azua tja masalut, mana maleva tua tja kinivaqu a palisiyan. sa tasicuayan azua manguaqan a puanema cekeljanga, panema ta mavan azua supu na kinavaqu a pakasizua tua timazua cekaljan a napuanema aya. nanguaq angat sikudan nua tja vuvu, nakuya dremaudrav tua tulu niamadju ayaken a qivu tjanuitjen a mapuljat.

小米文化

小米是排灣族最受重視的作物之一，早期因缺乏生產技術與工具，一年收成好壞，全靠大自然安排，所以小米從播種到收藏之祭祀、禁忌多又複雜，主要祈求祖靈保佑風調雨順。

現代科技雖然幫助農民產量增多，但許多古老的方法及說法也隨之消失。

今天來學些採小米時必須注意的事，即便現代科技方便，採小米還是禁用刀具。進入小米園之前，老人家會請你把刀子放下，不能帶在身邊，以防下雨時被雷劈。

另外，小米數量單位（度量衡），也有專用的族語說法。採收到一個手握把的量時，稱為（一把），三個一把，綁成一捆，以方便計算全部落當年採收的小米數量。採收完的小米都要進行曬乾或送進小米倉貯藏。

小米是我們排灣族神聖的主要作物，每年進行的收穫祭也都是在於慶祝小米的豐收。同時各家族富裕與否，也常以論把來看小米採收的多寡。

pacugan nua langalj

tiamen a paiwuan a caucau, seman pazangal aravac amen tua langalj.
aicu a langalj, kasiva inalang a sinanljajagayan, maqati a tja siuseljang a
madrusa apatatekel. aicu a langalj izua vincikana pinaruquluqulu nu ika
kinumasan, izua vincikantuapinarusacemel, izua langalj a vincikantua
pinaruvulung uta. asikanamayatucu a vincikan a tja langalj, ulja
namapaqenetj a tjaukikel katua caquan nua tja sevalitan aya apacugan.
pinaparetimaljimalji a langalj nua paiwuan: izua karutailj a langalj
katua kaljudrusa a langalj. aicu a karutailj sipaqaljaqaljaj siteketekel ta
sinuqasav nua mamazangiljan. aicu a kaljudrusa a langalj siteketekel nu
qemacuvungta pacuganta rivurivuan tu uri na marepazazekazekatj anga
tiamadju, sa tekkel tuakinasudjan tuamaljaljenguanguaqanga tu mamav anga
a varung niamadju.

aicu a pinudrusan tua ljuj a langalj, izua masan liyaliyav a pacugan.
aicu a sangasanganan avan nu tjezua ta namasan pazangal a qadaw namaya
tua masalut, langalj a sitekel nua na palisi a marekapulingaw. a ita
kinatevetleveljan nua taqaljaqaljan, langalj uta tjasikitekkelan tua na
mapaqaljai a caucau i qinaljan, tua mareka tjaqali, katua mareka tja
qaljaqalja. aicu a sikamasan musalj, avan nu mavavecus a madrusa, inika

palaing tu uqaljai tu vavayan, langalj a sitekel niamadju a kipakeljang tua
kina mareqalian, kina maredravan niamadju a madrusa.

aicu a sikamasan tjelulj, avan a ita papucekecekelj nua mamazangiljan.
nu ita papucekecekelj, aicu a sinikaiumaq nua taqaljaqaljan a vavayan katua
uqaljai kitekelan tua vava pakatua langalj a mavavecus tua parekatjengelai
niamadju, tu uri napalalaut a marekiljivak tiamadju. inika amin tiamadju a
madrusa, aicu a matjaljaljak niamadju, katua mareka mamazangiljan a
namaqepuqepu, namaya pakatua langalj a temekel tua vawa, a kipakeljang
tu namasan tacekeljan anga, uri palalaut anga namare kiljivaljivak tiamadju.

manasika aicu a langalj maru sinipakeljang tua namaita varung nua
madrusa caucau; pinakacuan tua namarekiljivaljivak, namarepazekazekatj,
namaljaljenguanguaq a kina cemekeljanan katua kinataqinaljanan.

madraudrav anga a pacugan na langalj tucu anga, amin nu itua
maljeveq, itua masalut, itua pucekelj a maqati a tja kipaqenetjan a kakudan
nua ljemagay!

連杯的意義

排灣族非常看重連杯的意義。它以木頭製成，是兩人可以同時乾杯的盛酒器。上頭刻有人面紋飾、動物圖案或百步蛇紋，是為了記憶口述歷史。連杯有很多樣式，有單杯及雙杯之分。單杯是頭目在典禮中專屬的杯子，頭目單獨使用，解決問題時用連杯，協商時舉杯表達共識。

連杯在協商過程佔有重要地位。豐收祭時巫師們在施行法術後使用。部落重要場合，向受到敬重的人或尊貴的客人敬酒。其次是立約儀式，用來表達對對方的尊重，分享他們相互尊重的喜悅。

再來是當頭目結婚時，在婚禮進行時，以連杯見證他們堅貞愛情。在婚禮中不只新人要相互敬酒，包括雙方的主婚人、列席的頭目，以連杯表示雙家族成為一家人要永遠彼此相愛。

透過連杯表達兩個人的內心相通相連，帶出家人與部落間彼此相愛、彼此連結的心意。

我們幾乎忘了連杯的意義，但當五年祭、豐收祭、結婚時，我們還可享受從連杯帶來的文化意涵。

110 年全國語文競賽原住民族語朗讀 【中排灣語】 高中學生組 編號 3 號

tjemelju

kasicuwayan nu patjaljun a kaljasalutan i cengeceng tu kaljaqudjalan a nanagac katua hacigac, ljakuwa ika mavala a maqacuvucuvung tu marekivalavala tu mazazeliyulijun a kicapilj ta masalut na tjumaljiyaqaljan. aicu a tja kadjunangan a kacalisiyn izuwa tja pana tja veljeluwan avan sikakicaquwan itjen ta tjemelju. avan a tjasipacacikelan tua tja quma tua tja sivaikan a tjeqalja a paljilji ta tjasalasaladj ta tjasudju ta tjakaka.

nu tjemelju itjen izuwa a masanpidalj a tjasikeljakeljang tu ika gemagalj nu tjemelju itjen. a sangasangasan akuya anga ta tjemelju nu qaca sa rimurimuk a zaljum, izuwa nu namasikaiv izuwa nu maqarubarubarubay a qaciljay, nakuya uta semanljemet tu ika qaca a zaljum, aicu a zaljum i pana pupicul aravac kumalji a kedri nu tjemakulakula kiputukuzan itjen tu maqati a tja kitarangan satje karucaqu a masipicul, qemaljudj aravac nu tjemakulakula a zaljum aya ramaljemaljeng, sotaladan a qaciljay sa vaikan na zaljum a tjakula nu ika tjen a nakinemenem sipagaljugalju itjen a mipuq satje qaljudjan. a tja sipasitukuzan uta mavan a sikikakeljakelja ta kinaqacan na zaljum.

a sikamasanmusalj nu qaca zaljum sa qemaljuqaljudj, cemavulid itjen ta qaciljay tu papesadjelung ta tja tjingtjing tu makapaqecev nu pasasiqaljudj itjen.

a sikamasantjelulj nu makasiyusiyuc a zaljum maqati tjen a tjemelju a vavayavayan, nu makavaruvurung a makaqavaqavan anga kiljaljava itjen ta maqati a patjelju a uqaljaqaljay. nu sinevalj itjen a tjemelju tja paqaqecapen ta tjakula a nasemevalj neka nu sidjadjas tja nuitjen a lima, nakigemegem itjen a parudrail a sinevalj. nu tjemelju itjen tja kuletjen a kinmelavan na pana sa kemasizaya a parukipaqaqaljuqaljudj. nu lemimu anga ta caucau, kipaqaqaljudj itjen satje paruvatu a kemavekavekav sa paljenguwaq a tjeljaving.

nu cinepengan sa pinljuqan anga a pana nakuya kipaqaqadilj a tjemelju, lemagav itjen a remagaduwan, nu ika tjen a cemikelj. tjuru a tjakaka a tjasekezan, nu i vavuwa izuwa tja sinantjaljaumaq kumlji a ika nitjen a tapav, tjakakudan a maqaqeljiqeljing nakuya kisabelja. a nanguwaqan a nakuyaan ika tja kavililj aya tjaucikel naramaljemaljeng.

渡河文化

渡河時有幾個安全要點，首先，當河水混沌時一定不能渡河，洪水可能夾雜漂流木或滾石。山區的河水沖刷力非常強，即便看起來水不大但足以將人推倒，這種水流我們稱它為抓腳水，挖地力很強常常讓人站不住腳，必須尋找第三個支撐點支撐，這樣才不容易跌倒，另外一個作用是用來量水深，如果是一個人渡河，就一定要用竹杖。

第二點是若水流湍急，可以負重增加自己的重量，因為這樣才不容易被水沖走。

第三點要注意當水深超過腰時女性仍可渡河，如果水深及胸或與肩同高，即不適合自行渡河。若是讓人背著渡河千萬要夾緊雙腿，因為幫忙渡河的人沒有多餘的手可扶住你。

若河道滿水，就不要勉強橫渡，可以返回工寮即使工寮不是你家的都可借住，相互款待是排灣族的家訓，別不好意思。福禍不是你個人獨有，每個人都會遇到。